

MB-KOMPETENCER, DER SKABER VEJEN TIL ARBEJDE

Den Psykosociale Fond Nettet

I denne hvidbog rapporteres resultaterne af deltagerundersøgelsen af effekter af MB-forløb gennem de sidste 12 år. Undersøgelsen er gennemført i perioden november 2019 til februar 2020 af Den Psykosociale Fond Nettet, der afvikler MB-forløbet.

I Danmark er det at have et arbejde en af de vigtigste markører for den enkeltes betydning og identitet. At have tilknytning til arbejdsmarkedet står derfor også højt på ønskelisten hos mange mennesker, der har, eller har haft, en psykisk sygdom. Der er flere samfundsmæssige, sociale og økonomiske aspekter, der peger på, at det er relevant at beskæftige sig med psykisk sårbare menneskers tilbagevenden til arbejdsmarkedet.

3 UD AF 4 FÅR LØNNET BESKÆFTIGELSE

Efter afsluttet MB-forløb er 76 procent kommet i arbejde. Det vil sige, at 3 ud af 4 er i lønnet beskæftigelse efter MB-forløbet. Både menneskeligt og samfundsmæssigt må det siges af være en stor succes, at deltagerne i MB-forløb er gået fra være på overførselsindkomst til at blive selvforsørgende eller delvist selvforsørgende.

INDHOLD

TRE UD AF FIRE ER I LØNNET BESKÆFTIGELSE EFTER MB-FORLØB	3
LANGTIDSEFFEKT FOR DELTAGERNE BESKÆFTIGELSE.....	4
DELTAGERNES UDDANNELSESBAGGRUND OG NUVÆRENDE JOB	5
PERSONER PÅ FØRTIDSPENSION	6
LANDSDÆKKENDE FORSKNINGSINDSATS FOR PSYKISK SÅREBARE	6
SAMMENFATNING	7
ANALYSEDESIGN OG GENNEMFØRELSE	7
VALIDITET OG RELIABILITET	7
MB-FORLØBETS FORMÅL	8
BAGGRUND	8

Hvidbogen er udgivet af:

Den Psykosociale Fond Nettet
Herlufsholmsvej 37
2720 Vanløse
Tlf. 4587 3532
mb@dsinettet.dk

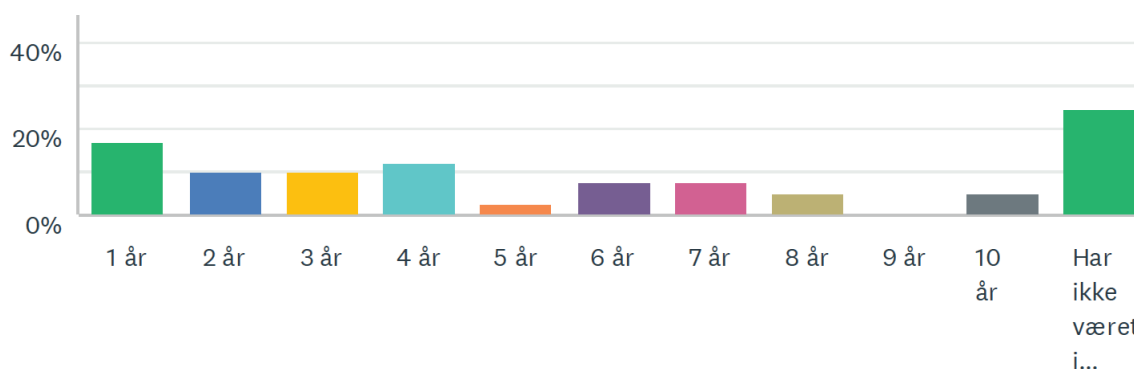
TRE UD AF FIRE ER I LØNNET BESKÆFTIGELSE EFTER MB-FORLØB

Efter afsluttet MB-forløb er 76 procent kommet i arbejde. Det vil sige at 3 ud af 4 er i lønnet arbejde efter MB-forløbet. Både menneskeligt og samfundsøkonomisk må det siges af være en stor succes, at deltagerne i MB-forløb er gået fra være på overførselsindkomst til at blive selvforsøgende eller delvis selvforsøgende.

Den samfundsøkonomiske effekt skal ses i lyset af, at det 1-årig MB-forløb koster små 100.000 kr., og de 41 personer, som undersøgelsen dækker, er en samlet investering på 4.100.000 kr. Den investering har givet kommunerne en besparelse på 21-25.000.000 kr. i udbetalinger af overførselsindkomst.

Undersøgelsen konkluderer, at samfundsøkonomisk er det 'en god forretning' for en kommune at flytte personer fra overførselsindkomst til lønnet beskæftigelse på hel eller deltid. Overførselsindkomster ligger mellem 15.000-18.000 kroner pr. måned for personer, der starter på det 1-årig MB-forløb. Undersøgelsens data fortæller, at deltagerne på de sidste 12 års MB-forløb tilsammen har været i beskæftigelse svarende til 125 årsværk eller 1.500 måneder, hvor MB-forløbene har flyttet deltagere fra overførselsindkomst til fuldt lønnet arbejde eller job med løntilskud. Det svarer til en samfundsøkonomisk offerværdi på ca. 21.000.000 til 24.350.000 kroner. Udover den positive menneskelige velfærd for deltagerne, har kommunerne kunne bruge ca. 20 millioner kroner på andre velfærdsopgaver.

Hvor mange år har du været i arbejde efter dit MB-forløb?

Respondenterne i undersøgelsen har deltaget i MB-forløb fra 2007 til 2019 og fordeler sig jævnt hen over perioden. Af respondenternes svar på undersøgelsens spørgsmål kan det sammenfattes, at de er kommet i arbejde i direkte forlængelse af MB-forløbet, og der er kun 24 procent, der ikke har været i arbejde efter MB-forløbet.

Halvdelen af MB-forløbets deltagere kommer fra Frederiksberg Kommune (37%) og Københavns Kommune (20%).

I Frederiksberg Kommune er der i perioden 2010 til 2019, 15 personer, der har gennemført MB-forløbet. Af de 15 personer er der 12, der har været i lønnet arbejde efter MB-forløbet. I dag er 10 personer i lønnet arbejdet - 3 af personerne er i dag på førtidspension, 1 er folkepensionist og 1 er ledig. Samfundsøkonomisk betyder det for Frederiksbergs Kommune, at gennem en investering på ca. 1.500.000 kr. i MB-forløbene har kommunen sparet omkostninger til overførselsindkomster på ca. 8.700.000 kr., samtidigt med kommunen har løftet deres velfærdsopgave for disse borgere og deres psykiske sundhed, selvværd og trivsel.

LANGTIDSEFFEKT FOR DELTAGERNES BESKÆFTIGELSE

I undersøgelsen har vi spurgt personer, der har deltaget i MB-forløb siden det første forløb i 2007. MB-forløbene blev startet på baggrund af resultaterne af det landsdækkende projekt "Medarbejdere med Brugererfaring", der var iværksat af Uddannelsesafdelingen i Psykiatrien i Århus Amt.

Alle, der er i beskæftigelse eller har været i beskæftigelse, er kommet i arbejde umiddelbart efter afslutningen af MB-forløbet. 30 procent svarer i undersøgelsen, at de i øjeblikket er i fuld beskæftigelse og 34 procent i beskæftigelse på deltid. Den del af respondenter der fortæller, at de er i beskæftigelse på deltid, supplerer deres løn med ordninger, såsom fleksjob, job med løntilskud og førtidspension.

Ifølge undersøgelsen er 1/3 del af deltagerne på de sidste 12 års MB-forløb ikke længere på arbejdsmarkedet. De på er på førtidspension, folkepension eller trådt ud af arbejdsmarkedet. 18 procent af respondenterne i denne undersøgelse er mellem 60 og 67 år. Den største gruppe af respondenter (89%) er i dag i aldersgruppen 30-59 år.

I Danmark er det at have et arbejde en af de vigtigste markører for den enkeltes betydning og identitet. At have tilknytning til arbejdsmarkedet står derfor også højt på ønskelisten hos mange mennesker, der har eller har haft en psykisk sygdom. Der er flere samfundsmæssige, sociale og økonomiske aspekter, der peger på, at det er relevant at beskæftige sig med psykisk sårbare menneskers tilbagevenden til arbejdsmarkedet.

Antallet af personer der får en psykiatrisk diagnose er steget voldsomt indenfor de seneste 10 år, og selvom det er vanskeligt at komme med et præcist tal for, hvor mange danskere der har en psykisk lidelse, anslås det:

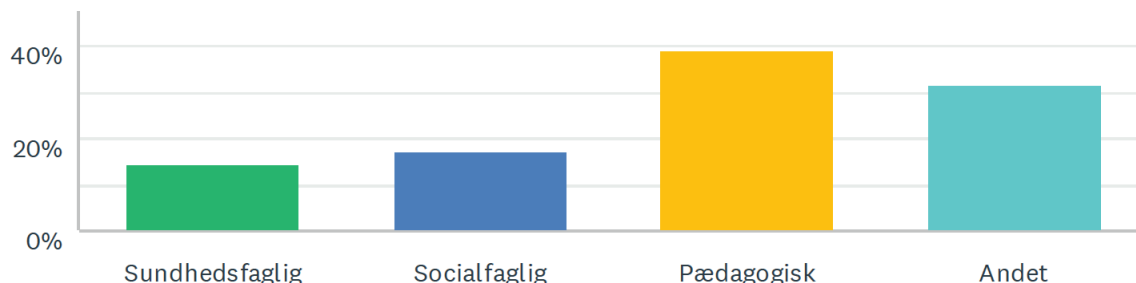
- At ca. 20% af den danske befolkning på et tidspunkt får en psykisk lidelse af varierende sværhedsgrad. ('Tal til psyken', Psykiatrifonden, 2015)
- At 10% af befolkningen i større eller mindre grad er præget af psykisk sårbarhed/mistrivsel.
- At godt 2% af befolkningen oplever at have haft en langvarig psykisk lidelse. ('En moderne, åben og inkluderende indsats for mennesker med psykiske lidelser', Regeringens udvalg om psykiatri, 2013)

Forskningsresultater fra arbejdsmedicinsk klinik og det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø viser, at der er en overhyppighed af alvorlige psykiske sygdomme blandt fagfolk, der arbejder i et "menneskefag". Det vil sige lærere, sygeplejersker, socialpædagoger, socialrådgivere, social- og sundhedsassistenter og ergo- og fysioterapeuter, der arbejder med undervisning, omsorg, pædagogik, sagsbehandling og pleje. Derfor er det relevant at beskæftige sig med psykisk sårbare menneskers tilbagevenden til arbejdsmarkedet og ikke mindst professionelle, der arbejder i et "menneskeorienteret fag".

DELTAGERNES UDDANNELSESBAGGRUND OG NUVÆRENDE JOB

Den største gruppe af deltagerne på MB-forløbet har en pædagogfaglig uddannelse (39%), efterfulgt af de socialfaglige og sundhedsfaglige uddannelser. Der er 32 procent, der har en anden uddannelsesmæssig baggrund som f.eks. fire folkeskolelærere.

Hvilken uddannelse havde du da du startede på MB-forløbet?

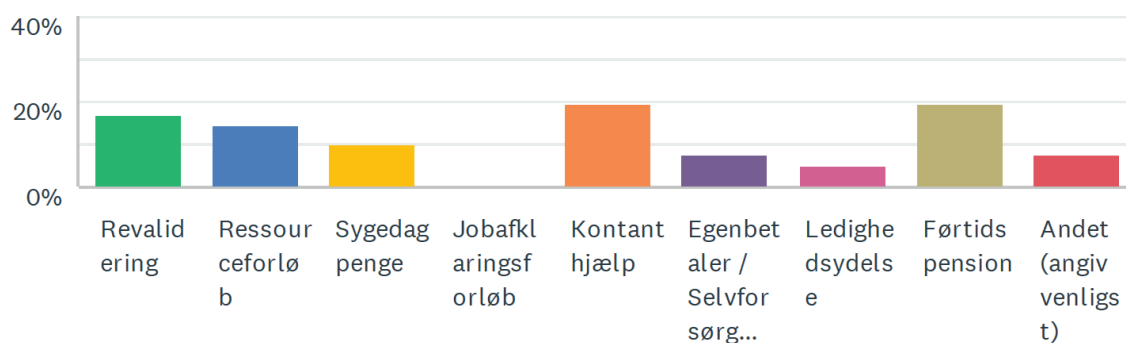

MB deltagernes nuværende job fordeler sig på en lang række beskæftigelser, den største gruppe er inden for det pædagogfaglige felt og Sosu-området, samt recovery-mentorer og mentorer.

Ideen med at ansætte 'brugere med erfaring' i psykiatrien stammer fra USA og England, hvor man gennem mange år har praktiseret denne form for ansættelser. Det har der ikke været tradition for her i landet, hvor mange stadig har en forestilling om, at man med en sindslidelse ikke kan have et arbejde. Der er derfor stort behov for at skabe et mere nuanceret billede af de mennesker, som har en psykiatrisk diagnose og de forudsætninger og kvalifikationer, de er i besiddelse af i en jobmæssig sammenhæng.

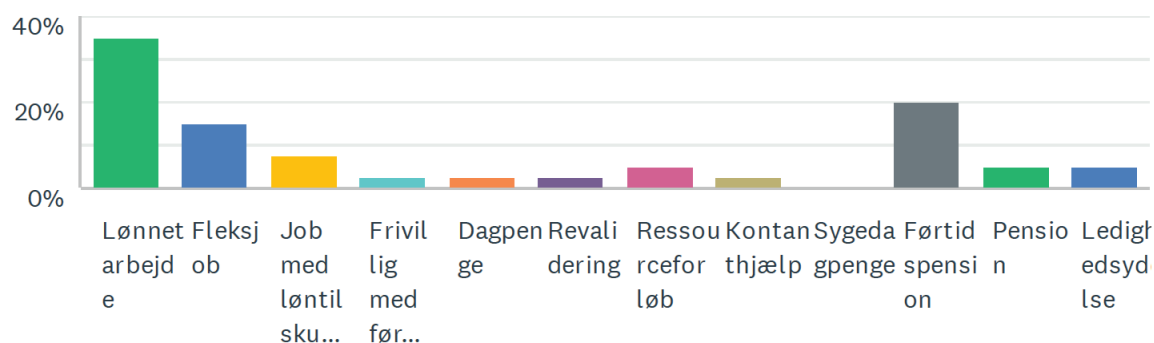
Den recovery-orienterede tilgang tager udgangspunkt i den enkelte persons oplevelse og fokuserer på håb, mening og selvbestemmelse med henblik på at få et meningsfuldt liv, selv med de begrænsninger, der følger med psykisk sygdom. I den recovery-orienterede tilgang er det deltageren, som har unik viden om sine symptomer, ønsker, erfaringer og livssituation.

Hvad var dit forsørgelsesgrundlag, da du deltog i MB-forløbet?

Som det fremgår af ovenstående grafik, var deltagerne på MB-forløbenes forsørgelsesgrundlag ved deres MB-forløbs start en bred palette af typer for overførselsindkomster. Der var også tre personer, der var selvforsørgende. Søjlen 'andet' indeholder overførselsindkomsterne fleksjob og uddannelseshjælp.

Hvad er dit forsørgelsesgrundlag i øjeblikket?

I grafikken over respondenternes forsørgelsesgrundlag i 2020 ses en markant ændring i kontanthjælp fra 20 procent til nu 2,5 procent. Og et fald i ressourceforløb fra 15 procent til 5 procent. Andel af personer, der er gået på folkepension i perioden, er 5 procent og personer på førtidspension udgør 20 procent.

Den positive effekt af MB-forløberne i de sidste 12 år er, at der i februar 2020 er 60 procent af undersøgelsens respondenterne, der er i lønnet arbejde (35%), fleksjob (15%) og job med løntilskud for førtidspensionister (skånere) (7,5%), frivillig med førtidspension (2,5%).

PERSONER PÅ FØRTIDSPENSION

Personer på førtidspension udgør 20 procent af respondenterne både ved start på MB-forløb i de seneste 12 år og andelen af respondenternes forsørgelsesgrundlag i februar 2020. Selvom procenten er den samme, rummer svarerne en række forskellige bevægelser.

Der er personer, som var på førtidspension, da de startede på MB-forløbet og har været i lønnet arbejde i 8 år, 7 år, 3 år, 2 år og 1 år for derefter at gå på førtidspension. Det er kvinder i alderen 50-59 år, der deltog i MB-forløb i 2008, 2009, 2010, 2011 og 2012. Samt tre personer der er gået fra førtidspension til at være i lønnet arbejdet og job med løntilskud i 4, 5 og 6 år. Og der er personer, som er gået fra ressourceforløb, sygedagpenge og kontanthjælp til førtidspension uden at have været i lønnet arbejde.

LANDSDÆKKENDE FORSKNINGSINDSATTS FOR PSYKISK SÅREBARE

En udbredt og anerkendt definition på personlig recovery er følgende: "en dybt personlig, unik proces, der handler om at ændre sine holdninger, værdier, følelser, mål, færdigheder og roller. Det er en måde, hvorpå man kan leve et tilfredsstillende, håbefuldt og bidragende liv selv med de begrænsninger, der følger sygdommen. Recovery indebærer skabelsen af ny mening og nyt formål i livet, efterhånden som man overkommer konsekvenser af sin psykisk sygdom." (Region Hovedstadens Psykiatri)

Flere danskere end nogensinde før oplever, at mentale sundhedsproblemer står i vejen for et arbejds- og hverdagsliv. På den baggrund har VELUX FONDEN besluttet at støtte med 11 millioner kroner til viden om forebyggelse, så færrest muligt udvikler alvorlige og behandlingskrævende psykiske lidelser. Projektet er forankret hos foreningen Det sociale Netværk og SIND. Effektmålingen af peer-indsatsen gennemføres af Forskningsenheden på Psykiatrisk Center København.

SAMMENFATNING

Den positive effekt af MB-forløbene de sidste 12 år er, at der i februar 2020 er 60 procent af undersøgelsens respondenterne, der er i lønnet arbejde (35%), fleksjob (15%) og job med løntilskud for førtidspensionister (skånejob) (7,5%), frivillig med førtidspension (2,5%).

Undersøgelsen konkluderer, at samfundsøkonomisk er det 'en god forretning' for en kommune at flytte personer fra overførselsindkomst til lønnet eller delvis lønnet beskæftigelse. Effekten på samfundsøkonomien skal ses i lyset af, at et 1-årig MB-forløb koster små 100.000 kr., det vil sige, en investering på 4.100.000 kr. giver kommunerne en besparelse på 21-25.000.000 kr. i udbetalinger af overførselsindkomst.

Respondenterne fortæller under interviewene, at MB-forløbet har betydet meget for dem som mennesker, deres selvværd og psykiske sundhed. Alle, der er i beskæftigelse eller har været i beskæftigelse, er kommet i arbejde umiddelbart efter afslutningen af MB-forløbet. 30 procent svarer i undersøgelsen, at de i øjeblikket er i fuld beskæftigelse og 34 procent i beskæftigelse på deltid. Den del af respondenterne der fortæller, at de er i beskæftigelse på deltid, supplerer deres løn med ordninger, så som fleksjob, job med løntilskud, førtidspension.

I Danmark er det at have et arbejde en af de vigtigste markører for den enkeltes betydning og identitet. At have tilknytning til arbejdsmarkedet står derfor også højt på ønskelisten hos mange mennesker, der har eller har haft en psykisk sygdom. Der er flere samfundsmæssige, sociale og økonomiske aspekter, der peger på, at det er relevant at beskæftige sig med psykisk sårbare menneskers tilbagevenden til arbejdsmarkedet.

ANALYSEDESIGN OG GENNEMFØRELSE

Analysen er foretaget i perioden 20. november til 28. februar 2020, som telefoninterview med 38 respondenter og 3 mailudsendte spørgeskemaer til personer, der ikke har været mulige at træffe pr telefon ved 4 opkald på forskellige ugedage og tidspunkter mellem kl. 16.30-20.00.

Der findes ikke en deltagerregistrering med kontaktoplysning på alle MB-forløbs deltagerne. Undersøgelsen er foretaget ud fra en liste med 56 personer, deraf har 41 svaret på undersøgelsen. Ud af de 56 personer er der 4 telefonnumre, hvor der ikke er forbindelse til og 11 personer, der ikke har svaret på vores opkald.

Respondenterne i undersøgelsen er hovedsagelig kvinder (73%). De to største aldersgrupper er de 40-49 årige (37%) og aldersgruppen 50-59 årige (29%). Størstedelen af respondenterne bor i Frederiksberg Kommune (37%) og i Københavns Kommune (20%), de andre respondenter fordeler sig på omegnskommunerne til København. Dog med en enkelt respondent fra Fåborg-Midtfyns Kommune og en fra Guldborgsund Kommune.

VALIDITET OG RELIABILITET

Hvis vores undersøgelse skulle være 100 procent repræsentativt for undersøgelsens population, skulle vi have kunnet indsamlet 48 svar. Undersøgelsen er foretaget gennem telefoninterviews, hvor der er stillet kvantitative spørgsmål, derfor kan undersøgelsen også gentages.

Inden undersøgelsen, blev der foretaget en pilotundersøgelse med 5 respondenter fra populationen.

MB-FORLØBETS FORMÅL

Forkortelsen MB står for Medarbejder med Brugererfaring.

Betegnelsen benyttes om personer med en kort eller mellemlang videregående uddannelse indenfor det sociale, pædagogiske eller sundhedsfaglige område, som via et 1-årigt undervisningsforløb kvalificeres med henblik på ansættelse i socialpsykiatrien, behandlingspsykiatrien eller beslægtede arbejdsområder.

En MB'er har, udover sin formelle uddannelse, personlige erfaringer med, hvad det vil sige at leve med en psykisk sygdom eller sårbarhed.

Det er fagfolk, som tidligere har fået en psykiatrisk diagnose og nu er kommet sig helt eller delvist. MB'ere er åbne om deres psykiatri-brugererfaring og undervises i at bruge denne åbenhed og erfaring i kombination med deres faglige uddannelsesbaggrund. Denne dobbeltkompetence bliver et aktiv i det rehabiliteringsarbejde, der foregår ude på de (social)psykiatriske arbejdspladser. MB-forløbet bygger på den filosofi, at psykiatrien kan styrkes ved at drage nytte af den viden, som mennesker med en sundhedsfaglig, pædagogisk eller socialfaglig uddannelse og brugererfaring har.

BAGGRUND

På den baggrund blev det landsdækkende projekt "Medarbejdere med Brugererfaring" iværksat. Det var Uddannelsesafdelingen i Psykiatrien i Århus Amt, som tidligere havde kørt et pilotprojekt, der sammen med det daværende "Videnscenter for Socialpsykiatri" var koordinator for det landsdækkende projekt, og herfra blev der ydet konsulentbistand til de lokale projekter – bl.a. det i Storkøbenhavn under NETTET. Projektperioden udløb juni 2007.

Formålet med MB-forløbet

- Styrke psykiatrien ved at drage nytte af den viden, som mennesker med brugererfaring har
- At støtte mennesker med brugererfaring i at fastholde eller genoptage et arbejdsliv
- At samle erfaringer med hvad der skal til for mennesker med brugererfaringer kan fastholde eller genoptage et arbejdsliv.
- At få beskrevet hvilke faglige og personlige kompetencer en medarbejder med brugererfaring skal have for at kunne arbejde i psykiatrien
- At skabe et mere nuanceret billede af mennesker med psykiatriske diagnoser og disse menneskers kvalifikationer i jobmæssige sammenhænge
- Nedbryde fordomme samt give brugere håb ved, at MB'erne kan fungere som rollemodeller.